

Πρὸς Τίτον

Παῦλος, δούλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ πίστιν **1**

ἐκλεκτῶν¹ θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν² ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν,³ ἐπ' **2**

ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο⁴ ὁ ἀψευδὴς⁵ θεὸς πρὸ⁶

χρόνων αἰωνίων, ἐφανέρωσεν⁷ δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ **3**

ἐν κηρύγματι⁸ ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν⁹ τοῦ σωτῆρος¹⁰

ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ¹¹ γνήσιῳ¹² τέκνῳ κατὰ κοινὴν¹³ πίστιν: χάρις, **4**

ἔλεος,¹⁴ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ

σωτῆρος¹⁰ ἡμῶν.

Τούτου χάριν¹⁵ κατέλιπόν¹⁶ σε ἐν Κρήτῃ,¹⁷ ἵνα τὰ λείποντα¹⁸ **5**

ἐπιδιορθώσῃ,¹⁹ καὶ καταστήσῃς²⁰ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς

ἐγὼ σοι διεταξάμην:²¹ εἴ τίς ἐστιν ἀνέγκλητος,²² μιᾶς γυναικὸς **6**

ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ²³ ἀσωτίας²⁴ ἢ

ἀνυπότακτα.²⁵ Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον²⁶ ἀνέγκλητον²² εἶναι, ὡς **7**

θεοῦ οἰκονόμον:²⁷ μὴ αὐθάδης,²⁸ μὴ ὀργίλον,²⁹ μὴ πάροινον,³⁰ μὴ

¹ ἐκλεκτός, chosen, elect. ² ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ³ εὐσέβεια, ας, ἡ, godliness, piety. ⁴ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁵ ἀψευδής, unable to lie, truthful. ⁶ πρὸ, before (gen), before. ⁷ φανερώω, reveal, manifest. ⁸ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ⁹ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ¹⁰ σωτῆρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ¹¹ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ¹² γνήσιος, genuine, true. ¹³ κοινός, common, unclean. ¹⁴ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹⁵ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹⁶ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁷ Κρήτῃ, ης, ἡ, Crete. ¹⁸ λείπω, leave, leave behind. ¹⁹ ἐπιδιορθώω, set right, correct in addition. ²⁰ καθίστημι, set, constitute. ²¹ διατάσσω, command, give orders to. ²² ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ²³ κατηγορία, ας, ἡ, accusation, charge. ²⁴ ἀσωτία, ας, ἡ, dissipation, debauchery. ²⁵ ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ²⁶ ἐπίσκοπος, ου, ὁ, superintendent, overseer. ²⁷ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ²⁸ αὐθάδης, self-willed, stubborn. ²⁹ ὀργίλος, inclined to anger, quick tempered. ³⁰ πάροινος, ου, ὁ, addicted to wine, drunken.

πλήκτην,¹ μὴ αἰσχροκερδῆ,² ἀλλὰ φιλόξενον,³ φιλάγαθον,⁴ 8
 σώφρονα,⁵ δίκαιον, ὅσιον,⁶ ἐγκρατῆ,⁷ ἀντεχόμενον⁸ τοῦ κατὰ τὴν 9
 διδαχὴν⁹ πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς¹⁰ ᾦ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ
 διδασκαλίᾳ¹¹ τῇ ὑγιαίνουσῃ,¹² καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας¹³ ἐλέγχειν.¹⁴

Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι,¹⁵ ματαιολόγοι¹⁶ καὶ φρεναπάται, 10
 μάλιστα¹⁸ οἱ ἐκ περιτομῆς,¹⁹ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν:²⁰ οἵτινες ὅλους 11
 οἴκους ἀνατρέπουσιν,²¹ διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ²² κέρδους²³
 χάριν.²⁴ Εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτης²⁵ ἀεὶ 12
 ψεύσται,²⁷ κακὰ θηρία,²⁸ γαστέρες²⁹ ἀργαί.³⁰ Ἡ μαρτυρία³¹ αὕτη 13
 ἐστὶν ἀληθής.³² Δι' ἣν αἰτίαν³³ ἐλεγχε¹⁴ αὐτοὺς ἀποτόμως,³⁴ ἵνα
 ὑγιαίνωσιν¹² ἐν τῇ πίστει, μὴ προσέχοντες³⁵ Ἰουδαϊκοῖς³⁶ μύθοις,³⁷ 14
 καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων³⁸ τὴν ἀλήθειαν. 15
 Πάντα μὲν καθαρὰ³⁹ τοῖς καθαροῖς:³⁹ τοῖς δὲ μεμιασμένοις⁴⁰ καὶ
 ἀπίστοις⁴¹ οὐδὲν καθαρὸν:³⁹ ἀλλὰ μεμíanται⁴⁰ αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς⁴²
 καὶ ἡ συνείδησις.⁴³ Θεὸν ὁμολογοῦσιν⁴⁴ εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις 16

¹ πλήκτης, ου, ό, bully, contentious person. ² αἰσχροκερδής, greedy of base gain, avaricious. ³ φιλόξενος, hospitable. ⁴ φιλάγαθος, loving what is good. ⁵ σώφρων, self-controlled, sensible. ⁶ ὅσιος, righteous, pious. ⁷ ἐγκρατής, self-controlled, disciplined. ⁸ ἀντέχουμαι, hold, hold fast. ⁹ διδαχή, ἥς, ἡ, teaching, instruction. ¹⁰ δυνατός, powerful, possible. ¹¹ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹² ὑγιαίνω, be in good health, am well. ¹³ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ¹⁴ ἐλέγχω, convict, reprove. ¹⁵ ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ¹⁶ ματαιολόγος, ου, ό, talking idly, and empty talker. ¹⁷ φρεναπάτης, ου, ό, deceiver, misleader. ¹⁸ μάλιστα, especially, most of all. ¹⁹ περιτομή, ἥς, ἡ, circumcision. ²⁰ ἐπιστομίζω, silence, stop the mouth. ²¹ ἀνατρέπω, overturn, upset. ²² αἰσχρός, shameful, base. ²³ κέρδος, ους, τό, gain, profit. ²⁴ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ²⁵ Κρής, ητός, ό, Cretan. ²⁶ ἀεὶ, always, ever. ²⁷ ψεύστης, ου, ό, liar, deceiver. ²⁸ θηρίον, ου, τό, wild beast, animal. ²⁹ γαστήρ, τρος, ἡ, belly, womb. ³⁰ ἀργός, inactive, idle. ³¹ μαρτυρία, ας, ἡ, testimony, witness. ³² ἀληθής, true, unconcealed. ³³ αἰτία, ας, ἡ, cause, reason. ³⁴ ἀποτόμως, severely, rigorously. ³⁵ προσέχω, take head of, attend to. ³⁶ Ἰουδαϊκός, Jewish, Judaic. ³⁷ μῦθος, ου, ό, fable, myth. ³⁸ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ³⁹ καθαρός, clean, pure. ⁴⁰ μιάινω, stain, defile. ⁴¹ ἀπίστος, unbelieving, faithless. ⁴² νοῦς, ό, mind, reasoning faculty. ⁴³ συνείδησις, εως, ἡ, conscience. ⁴⁴ ὁμολογέω, confess, profess.

ἀρνοῦνται,¹ βδελυκτοὶ² ὄντες καὶ ἀπειθεῖς³ καὶ πρὸς πᾶν ἔργον
ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.⁴

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει⁵ τῇ ὑγιαίνουσῃ⁶ διδασκαλίᾳ⁷ πρεσβύτας⁸ 2
νηφαλέους⁹ εἶναι, σεμνούς,¹⁰ σώφρονας,¹¹ ὑγιαίνοντας⁶ τῇ πίστει,
τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ¹² πρεσβύτιδας¹³ ὡσαύτως¹⁴ ἐν 3
καταστάματι¹⁵ ἱεροπρεπεῖς,¹⁶ μὴ διαβόλους,¹⁷ μὴ οἶνω¹⁸ πολλῶ
δεδουλωμένους,¹⁹ καλοδιδασκάλους,²⁰ ἵνα σωφρονίζωσιν²¹ τὰς 4
νέας²² φιλάνδρους²³ εἶναι, φιλοτέκνους,²⁴ σώφρονας,¹¹ ἀγνάς,²⁵ 5
οἰκουροὺς,²⁶ ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας²⁷ τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα
μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῇται²⁸ τοὺς νεωτέρους²² ὡσαύτως¹⁴ 6
παρακάλει σωφρονεῖν²⁹ περὶ πάντα σεαυτὸν³⁰ παρεχόμενος³¹ 7
τύπον³² καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ⁷ ἀδιαφθορίαν,³³
σεμνότητα,³⁴ ἀφθαρσίαν,³⁵ λόγον ὑγιῆ,³⁶ ἀκατάγνωστον,³⁷ ἵνα ὁ ἐξ 8
ἐναντίας³⁸ ἐντραπῇ,³⁹ μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον.⁴⁰ 9
Δούλους ἰδίους δεσπότης⁴¹ ὑποτάσσεσθαι,²⁷ ἐν πᾶσιν εὐαρέστους

¹ ἀρνέομαι, deny, repudiate. ² βδελυκτός, abhorrent, detestable. ³ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ⁴ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ⁵ πρέπει, be clearly seen, be fitting. ⁶ ὑγιαίνω, be in good health, am well. ⁷ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁸ πρεσβύτης, ου, ὁ, old man. ⁹ νηφαλέος, sober, temperate. ¹⁰ σεμνός, honorable, dignified. ¹¹ σώφρων, self-controlled, sensible. ¹² ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ¹³ πρεσβύτις, ἰδος, ἡ, older woman, elderly lady. ¹⁴ ὡσαύτως, likewise. ¹⁵ κατάστημα, τος, τό, behavior, demeanor. ¹⁶ ἱεροπρεπής, reverent. ¹⁷ διάβολος, ου, ὁ, slanderer, accuser. ¹⁸ οἶνος, ου, ὁ, wine. ¹⁹ δουλός, enslave, bring under subjection. ²⁰ καλοδιδάσκalos, teaching what is good. ²¹ σωφρονίζω, encourage, advise. ²² νέος, new, young. ²³ φιλάνδρος, love for a husband. ²⁴ φιλότεκνος, loving one's children. ²⁵ ἀγνός, pure, holy. ²⁶ οἰκουρός, housekeeper. ²⁷ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ²⁸ βλασφημέω, revile, blaspheme. ²⁹ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ³⁰ σεαυτοῦ, yourself, of you. ³¹ παρέχω, offer, afford. ³² τύπος, ου, ὁ, mark, example. ³³ ἀδιαφθορία, ας, ἡ, incorruptibility, soundness. ³⁴ σεμνότης, ητος, ἡ, seriousness, dignity. ³⁵ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ³⁶ ὑγιής, whole, healthy. ³⁷ ἀκατάγνωστος, beyond reproach, uncondemned. ³⁸ ἐναντίος, opposite, hostile. ³⁹ ἐντρέπω, turn about, reverence. ⁴⁰ φαῦλος, worthless, bad. ⁴¹ δεσπότης, ου, ὁ, master, lord. ⁴² εὐαρέστος, well-pleasing, acceptable.

εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας,¹ μὴ νοσφιζομένους,² ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν 10
 ἐνδεικνυμένους³ ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν⁴ τοῦ σωτῆρος⁵
 ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν⁶ ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη⁷ γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ 11
 ἡ σωτήριος⁸ πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα⁹ ἡμᾶς ἵνα, 12
 ἀρνησάμενοι¹⁰ τὴν ἀσέβειαν¹¹ καὶ τὰς κοσμικὰς¹² ἐπιθυμίας,¹³
 σωφρόνως¹⁴ καὶ δικαίως¹⁵ καὶ εὐσεβῶς¹⁶ ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι,
 προσδεχόμενοι¹⁷ τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν¹⁸ τῆς 13
 δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος⁵ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὃς 14
 ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται¹⁹ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
 ἀνομίας,²⁰ καὶ καθαρίσῃ²¹ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον,²² ζηλωτὴν²³
 καλῶν ἔργων.

Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε²⁴ μετὰ πάσης ἐπιταγῆς.²⁵ 15

Μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.²⁶

Ὑπομίνησκε²⁷ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι,²⁸ 3

πειθαρχεῖν,²⁹ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους³⁰ εἶναι, μηδένα 2

βλασφημεῖν,³¹ ἀμάχους³² εἶναι, ἐπεικεῖς,³³ πᾶσαν ἐνδεικνυμένους

¹ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ² νοσφίζω, rob, set apart. ³ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ⁴ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁵ σωτήρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ⁶ κοσμέω, adorn, put into order. ⁷ ἐπιφαίνω, appear, shine. ⁸ σωτήριος, saving, bringing salvation. ⁹ παιδεύω, teach, educate. ¹⁰ ἀρνέομαι, deny, repudiate. ¹¹ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹² κοσμικός, earthly, worldly. ¹³ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ¹⁴ σωφρόνως, soberly, sensibly. ¹⁵ δικαίως, righteously, justly. ¹⁶ εὐσεβῶς, in a godly manner, piously. ¹⁷ προσδεχομαι, receive, wait for. ¹⁸ ἐπιφάνεια, ας, ἡ, appearance, appearing. ¹⁹ λυτρώω, ransom, liberate. ²⁰ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ²¹ καθαρίζω, cleanse, make clean. ²² περιούσιος, chosen, special. ²³ ζηλωτής, οὔ, ὁ, Zealot, zealot. ²⁴ ἐλέγχω, convict, reprove. ²⁵ ἐπιταγή, ἥς, ἡ, command, commandment. ²⁶ περιφρονέω, disregard, look down on. ²⁷ ὑπομιμνήσκω, remind, remember. ²⁸ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ²⁹ πειθαρχέω, obey authority, obey one in authority. ³⁰ ἑτοιμος, ready, prepared. ³¹ βλασφημέω, revile, blaspheme. ³² ἀμάχος, uncontentious, peaceable. ³³ ἐπεικής, yielding, gentle.

πραότητα¹ πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἦμεν γάρ ποτε² καὶ ἡμεῖς³
 ἀνόητοι,³ ἀπειθεῖς,⁴ πλανώμενοι,⁵ δουλεύοντες⁶ ἐπιθυμίαις⁷ καὶ
 ἡδοναῖς⁸ ποικίλαις,⁹ ἐν κακίᾳ¹⁰ καὶ φθόνῳ¹¹ διάγοντες,¹² στυγητοί,
 μισοῦντες¹⁴ ἀλλήλους. Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης¹⁵ καὶ ἡ φιλανθρωπία¹⁶
 ἐπεφάνη¹⁷ τοῦ σωτῆρος¹⁸ ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν⁵
 δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον¹⁹
 ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ²⁰ παλιγγενεσίας²¹ καὶ ἀνακαινώσεως²²
 πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν²³ ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως,²⁴ διὰ Ἰησοῦ⁶
 χριστοῦ τοῦ σωτῆρος¹⁸ ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες²⁵ τῇ ἐκείνου⁷
 χάριτι, κληρονόμοι²⁶ γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.⁸
 Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαι²⁷ σε διαβεβαιοῦσθαι,²⁸
 ἵνα φροντίζωσιν²⁹ καλῶν ἔργων προϊστασθαι³⁰ οἱ πεπιστευκότες
 θεῷ. Ταῦτά ἐστιν τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα³¹ τοῖς ἀνθρώποις: μωρὰς⁹
 δὲ ζητήσεις³³ καὶ γενεαλογίας³⁴ καὶ ἔρεις³⁵ καὶ μάχας³⁶ νομικὰς³⁷
 περιῖστασο:³⁸ εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς³⁹ καὶ μάταιοι.⁴⁰ Αἵρετικὸν⁴¹
 ἀνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν⁴² νουθεσίαν⁴³ παραιτοῦ,⁴⁴ εἰδὼς¹¹

¹ πραΰτης, mildness, gentleness. ² ποτέ, once, at some time. ³ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ⁴ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ⁵ πλανᾶω, deceive, lead astray. ⁶ δουλεύω, serve, am a slave. ⁷ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ⁸ ἡδονή, ἡς, ἡ, pleasure, lust. ⁹ ποικίλος, varied, manifold. ¹⁰ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹¹ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹² διάγω, spend one's life, live. ¹³ στυγητός, hateful, loathsome. ¹⁴ μισέω, hate, detest. ¹⁵ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ¹⁶ φιλανθρωπία, ας, ἡ, (loving) kindness, love for mankind. ¹⁷ ἐπιφαίνω, appear, shine. ¹⁸ σωτήρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ¹⁹ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ²⁰ λουτρόν, οὔ, τό, bath, washing. ²¹ παλιγγενεσία, ας, ἡ, renewal, rebirth. ²² ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ²³ ἐκχέω, pour out, shed. ²⁴ πλουσίως, richly, abundantly. ²⁵ δικαιοῦμαι, justify, pronounce righteous. ²⁶ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ²⁷ βούλομαι, wish, will. ²⁸ διαβεβαιόμαι, speak confidently, insist. ²⁹ φροντίζω, be intent on, be careful about. ³⁰ προϊστημι, rule. ³¹ ὠφέλιμος, useful, profitable. ³² μωρός, foolish, stupid. ³³ ζητήσις, εως, ἡ, debate, controversy. ³⁴ γενεαλογία, ας, ἡ, genealogy. ³⁵ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ³⁶ μάχη, ης, ἡ, fight, conflict. ³⁷ νομικός, pertaining to the law. ³⁸ περιῖσθημι, stand around, avoid. ³⁹ ἀνωφελής, unprofitable, useless. ⁴⁰ μάταιος, vain, useless. ⁴¹ αἵρετικός, factious, causing division. ⁴² δεύτερος, second. ⁴³ νουθεσία, ας, ἡ, admonition, instruction. ⁴⁴ παραιτέομαι, make excuse, refuse.

ὅτι ἐξέστραπται¹ ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει,² ὃν αὐτοκατάκριτος.

Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν⁴ πρὸς σε ἢ Τυχικόν,⁵ σπούδασον⁶ ἐλθεῖν¹²
 πρὸς με εἰς Νικόπολιν·⁷ ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.⁸ Ζηνᾶν⁹¹³
 τὸν νομικὸν¹⁰ καὶ Ἀπολλῶ¹¹ σπουδαίως¹² πρόπεμψον,¹³ ἵνα
 μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ.¹⁴ Μανθανέτωσαν¹⁵ δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι¹⁶¹⁴
 καλῶν ἔργων προϊστασθαι¹⁷ εἰς τὰς ἀναγκαίας¹⁸ χρείας,¹⁹ ἵνα μὴ
 ὦσιν ἄκαρποι.²⁰

Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαι τοὺς φιλοῦντας²¹¹⁵
 ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ ἐκστρέφω, turn aside, pervert. ² ἀμαρτάνω, sin. ³ αὐτοκατάκριτος, self-condemned. ⁴ Ἀρτεμᾶς, ἄ, ὁ, Artemas. ⁵ Τυχικός, οὐ, ὁ, Tychicus. ⁶ σπουδάζω, hasten, be eager. ⁷ Νικόπολις, εὖς, ἡ, Nicopolis. ⁸ παραχειμάζω, winter, pass the winter. ⁹ Ζηνᾶς, ἄν, ὁ, Zenas. ¹⁰ νομικός, pertaining to the law. ¹¹ Ἀπολλῶς, ὁ, Apollos. ¹² σπουδαίως, with haste, diligently. ¹³ προπέμπω, send before, send forth. ¹⁴ λείπω, leave, leave behind. ¹⁵ μαρθάνω, learn, ascertain. ¹⁶ ἡμέτερος, our, our own. ¹⁷ προϊστήμι, rule. ¹⁸ ἀναγκαῖος, necessary, essential. ¹⁹ χρεία, ας, ἡ, need, necessity. ²⁰ ἄκαρπος, unfruitful, barren. ²¹ φιλέω, love, kiss.